

Veri: Kapsam, Dönemsellik ve Zamanlılık

Kapsam karakteristikleri

Çalışmanın amacı:

Su kalitesi istatistikleri, nehir, göl, kıyı ve geçiş sularının biyolojik, kimyasal, fiziko-kimyasal ve hidromorfolojik kalitelerinin belirlenmesi, sınıflandırılması, su kalitesinin ve miktarının izlenmesi, bu suların kullanım maksatlarının sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde koruma kullanma dengesi de gözetilerek ortaya konulması, korunması ve iyi su durumuna ulaşılması için alınacak tedbirlere yönelik bilgi altyapısının elde edilmesi amacıyla üretilmektedir.

Verinin tanımı:

Su kalitesi istatistikleri; izleme programlarında yer alan su kütleleri, su kalitesi izleme parametreleri, su kalitesi izleme istasyonları ve su kalitesi sınıflandırmasına ilişkin bilgilerden oluşmaktadır.

İstatistiki kavramlar ve tanımlar:

Su Kalitesi İstatistikleri: Türkiye'deki su kaynaklarının kalitesine ilişkin havza bazlı bilgilerin yer aldığı istatistiklerdir.

Havza: Nehir havzalarında suyun su ayırım çizgisinden denize aktığı noktaya, kapalı havzalarda ise suyun toplandığı nihai noktaya, göre suyun toplanma alanını ifade etmektedir.

Yerüstü suları: Yeraltı suları haricindeki bütün iç sular, geçiş suları ve kıyı sularını ifade eder.

Yerüstü Su kütlesi: Bir nehir veya kanal, göl veya rezervuar, geçiş suyu veya kıyı suyunun bir kısmı veya tamamı olan ve benzer özellikler gösteren yerüstü suyunun yönetilebilir en küçük birimini ifade etmektedir.

Nehir su kütlesi: Nehirlerin yönetimsel olarak belirlenen en küçük bölümlerini ifade etmektedir.

Göl su kütlesi: Göllerin yönetimsel olarak belirlenen en küçük bölümlerini ifade etmektedir.

Geçiş suyu kütlesi: Nehir ağızları civarındaki, kıyı sularına yakın olmaları ancak aynı zamanda tatlı su akıntılarından önemli ölçüde etkilenmeleri neticesinde kısmen tuzlu olma özelliğine sahip yerüstü su kütlelerini ifade etmektedir.

Kıyı suyu kütlesi: Türkiye kıyılarının en dış uç noktalarından çizilen düz esas hattan itibaren deniz tarafına doğru bir deniz mili (1852 m) mesafeye kadar uzanan suları ve bunların deniz tabanı ve altını ifade etmektedir.

Doğal su kütlesi: Değişikliğe uğramamış veya tabii durumundan çok az değişikliğe uğramış su kütlesini ifade etmektedir.

Büyük ölçüde değiştirilmiş su kütlesi (BÖDSK): İnsan faaliyetlerinin yol açtığı fiziksel değişikliklerin bir sonucu olarak özellik bakımından önemli ölçüde değişmiş yerüstü su kütlesini ifade etmektedir.

Yapay su kütlesi (YSK): Daha önce doğal olarak mevcut olmayan ve insan faaliyeti sonucu ortaya çıkan yerüstü su kütlesini ifade etmektedir.

Su kalitesi: Su kaynaklarının doğal yaşamın ve insan ihtiyaçlarının karşılanması konusundaki potansiyelini ifade etmektedir.

Su kalitesi izleme faaliyeti: Su kaynaklarının kalite durumunun belirlenmesine yönelik olarak yürütülen, kimyasal, fiziko-kimyasal, biyolojik ve hidromorfolojik izleme parametrelerine ilişkin analizleri ifade etmektedir.

İzleme programı: İzleme noktaları, izlenecek parametreler, izleme tipi (operasyonel, genel amaçlı, araştırmacı), izleme yapan kurumlar ve izleme sıklıklarının yer aldığı programı ifade etmektedir.

İzleme parametresi: İzleme faaliyetleri kapsamında su kütlesinin kalite durumunu ortaya koymak üzere tespit edilen kimyasal, fiziko-kimyasal, biyolojik ve hidromorfolojik kalite bileşenlerini ifade etmektedir.

Kimyasal izleme: Su Kaynaklarında Kimyasal İzleme; belirli bir amaca yönelik olarak, sınırları çizilmiş alanlarda gerçekleştirilen, kimyasal parametreler ve/veya neden oldukları etkilerin sistematik şekilde ölçülmesi, analiz edilmesi, veriye dönüştürülmesi ve değerlendirilmesi çalışmalarının bütünüdür.

Kimyasal izleme parametresi: Su kütlesinin kimyasal durumunu belirlemek amacıyla kullanılan göstergelerdir.

Genel fiziko-kimyasal parametreler: Su kaynağının, numunenin alındığı esnadaki fiziksel ve temel kimyasal durumunu ifade eden (pH, sıcaklık, çözülmüş oksijen vb.) göstergeleri ifade etmektedir.

Öncelikli kirleticiler: Sucul çevre için risk teşkil eden ve deşarjları kademeli olarak azaltılması gerekli olan maddelerdir.

Belirli kirleticiler: Su kütlesine, kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek miktarda deşarj edilen ve yerüstü su kütlesinin iyi ekolojik duruma ulaşması için çevresel kalite standardı belirlenmiş olan madde veya madde gruplarıdır.

Pestisitler: Sucul çevre üzerinde olumsuz etki oluşturan ve zirai zararlılarla mücadele amacıyla kullanılan

kimyasallarını ifade etmektedir.

Mikrobiyolojik parametreler: Su çevresinde halk sağlığı risklerinin kontrolü açısından takibi gerekli olan mikrobiyolojik parametreleri ifade etmektedir.

Biyolojik kalite bileşeni: Biyolojik izleme kapsamında örneklenmesi gereken bentik makroomurgasız, fitoplankton, fitobentoz (diyatome), balık, sucul makrofit, makroalg ve angiosperm canlı gruplarının her birini ifade etmektedir.

Hidromorfolojik izleme parametresi: Su kütlesinin hidromorfolojik kalite durumunu belirlemek amacıyla; hidrolojik, morfolojik ve fiziksel karakteristiklerinin izlenmesi ve antropojenik baskıların bu karakteristikler üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi için kullanılan göstergelerdir.

Genel amaçlı (gözetimsel) izleme: Su kütleleri üzerinde tabii şartlardan ve insan faaliyetlerinden kaynaklanan uzun vadeli değişikliklerin değerlendirilmesi maksadıyla yapılan izlemeyi ifade etmektedir.

Korunan alan izlemesi: Su kütlesinin koruma statüsü doğrultusunda belirlenmiş olan içme suyu, yüzme suyu, habitat ve hassas alan ve benzeri korunan alanlardaki izleme faaliyetlerini ifade etmektedir.

Operasyonel izleme: Kirleticiler açısından risk altında bulunan su kütlelerinde, kirlenici girişinin olduğu yerlerde yapılan izlemeyi ifade etmektedir.

Referans alan izlemesi: Havzadaki referans nitelikteki su kütlelerinin belirlenmesi maksadıyla yürütülen izleme faaliyetini ifade etmektedir.

Referans noktası: Yerüstü sularında, baskıların olmadığı veya etkilerinin ekosistemin işleyişini etkilemediği, bozulmanın olmadığı ve doğala yakın özellikteki noktaları ifade etmektedir.

Araştırmacı izleme: Çevresel hedeflere ulaşamama sebebinin ve kazara, kasten, doğal afet veya diğer sebeplerle oluşan kirliliğin boyutunun ve etkisinin belirlenmesi maksadıyla yapılan izlemeyi ifade etmektedir.

Çevresel hedef: Bir su kütlesindeki sucul canlıların en yüksek mertebede korunması için kimyasal ve ekolojik açıdan su kütlesinin ulaşabileceği en iyi su durumunu ifade etmektedir.

Biyolojik izleme: Su kütlesinin kalite açısından genel durumunun belirlenmesi maksadıyla suda yaşayan canlıların periyodik olarak örnekleme ve analizini ifade etmektedir.

Hidromorfolojik izleme: Su kütlelerinin hidrolojik, morfolojik ve fiziksel karakteristiklerinin izlenmesi ile birlikte antropojenik baskıların bu karakteristikler üzerindeki etkilerinin belirlenmesi maksadıyla gerçekleştirilen izleme ve analiz çalışmalarını ifade etmektedir.

Su kalitesi sınıflandırması: Bakanlık tarafından yerüstü su kaynaklarının ekolojik ve kimyasal durumunun ortaya konulması maksadıyla yapılan sınıflandırmayı ifade etmektedir.

Kimyasal durum: Su kütlesinin kimyasal kirlenici bakımından kalite durumunu ifade etmektedir. Öncelikli maddelerin izlenmesi neticesinde belirlenir.

Ekolojik durum: Yerüstü sular ile ilişkilendirilen su ekosistemlerinin yapı ve işleyişini ifade etmektedir. Su kütlesinin biyolojik, hidromorfolojik, genel kimyasal ve fiziko-kimyasal kalite bileşenleri ile birlikte belirli kirlenicilerin izlenmesi ve beraberce değerlendirilmesi ile belirlenir.

Su kalitesi sınıfı: Su kütlesinin ekolojik ve kimyasal durumunun bir arada değerlendirilmesi sonucu elde edilen su kalitesi sınıfını ifade etmektedir.

Hassas su kütlesi: Ötrofik olduğu belirlenen veya gerekli tedbirler alınmazsa yakın gelecekte ötrofik hale gelebilecek su kütlesini ifade etmektedir.

Az hassas su kütlesi: Morfoloji, hidroloji ya da özel hidrolik şartlara göre atıksu deşarjının çevreyi olumsuz yönde etkilemediği deniz, haliç ve lagün gibi kıyı su ortamları ile hassas su kütleleri haricindeki kıyı sularını ifade etmektedir.

Kentsel hassas alan: Hassas su kütlesinin drenaj alanı ile bu su kütlesinin membasında bulunan ve hassas su kütlesinde baskı oluşturarak su kalite hedeflerinin sağlanamamasına sebep olan kentsel atıksu drenaj alanlarını ifade etmektedir.

Nitrata hassas alan: Ötrofik olduğu belirlenen veya gerekli tedbirler alınmazsa yakın gelecekte ötrofik hale gelebilecek tabii tatlı su göllerini, diğer tatlı su kaynaklarını, haliçler ve kıyı sularını etkileyen nitratin olduğu tarımsal ve tarım dışı arazileri ihtiva eden drenaj alanlarını ifade etmektedir.

Nitrata hassas bölge: Tarımsal kaynaklı kirlilikten dolayı ötrofik olduğu belirlenen veya gerekli tedbirler alınmazsa yakın gelecekte ötrofik hale gelebilecek tabii tatlı su göllerini, diğer tatlı su kaynaklarını, haliçler ve kıyı sularını etkileyen ve nitrata hassas alan içerisinde bulunan tarımsal bölgeleri ifade etmektedir.

Trofik durum: Bir su kütlesinin besin maddesi konsantrasyonu, klorofil-a ve ışık geçirgenliği göz önünde bulundurularak belirlenen su kalitesi durumunu ifade etmektedir.

Özümlenme kapasitesi: Su ekosistemine ve suyu tüketen insanlara zarar vermeden su kütlesinin kirlenici taşıyabilme kapasitesini ifade etmektedir.

Sınıflamalar:

Su kalitesi istatistiklerine yönelik havzalara ait istatistiki verilerin toplanmasında ve yayımlanmasında Resmi İstatistik Programında yer alan "Su Kaynakları İstatistikleri" kapsamında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Su Havzaları ve numaraları kullanılmaktadır.

Hedef kitle:

Türkiye'deki yerüstü su kütleleri

Coğrafi kapsam:

Türkiye

Coğrafi düzey:

Su Kalitesi İstatistikleri Türkiye'deki 25 su havzası düzeyinde üretilmektedir.

İstatistik/Veri	Coğrafi Düzey
1.1. Havza düzeyinde izleme istasyon sayıları	Türkiye, Havza
1.2. Havza düzeyinde ortalama parametre sayıları	Türkiye, Havza
1.3. Yıllara göre izleme istasyon sayıları	Türkiye
1.4. Havza düzeyinde izleme türüne göre istasyon sayıları	Türkiye, Havza
1.5. Havza düzeyinde su kütlesi türüne göre istasyon sayıları	Türkiye, Havza
1.6. Havza düzeyinde hassas alanların dağılımı	Türkiye, Havza

Sektörel kapsam:

Sektörel kapsam bulunmamaktadır.

Zaman kapsamı:

İstatistik/Veri	Verinin Mevcut Olduğu Dönem
1.1. Havza düzeyinde izleme istasyon sayıları	2019
1.2. Havza düzeyinde ortalama parametre sayıları	2019
1.3. Yıllara göre izleme istasyon sayıları	2016-2019
1.4. Havza düzeyinde izleme türüne göre istasyon sayıları	2019
1.5. Havza düzeyinde su kütlesi türüne göre istasyon sayıları	2019
1.6. Havza düzeyinde hassas alanların dağılımı	2019

Diğer kapsam:

Diğer kapsam bulunmamaktadır.

Kapsamdaki sınırlılıklar:

Kapsamda sınırlılık bulunmamaktadır.

İstatistiki birim:

Türkiye'deki yerüstü su kütleleri

Temel dönem/yıl:

Temel dönem/yıl bulunmamaktadır.

Referans dönemi:

Referans dönem bulunmamaktadır.

Ölçü birimi:

İstatistik/Veri	Ölçü Birimi
1.1. Havza düzeyinde istasyon sayıları	adet
1.2. Havza düzeyinde ortalama parametre sayıları	adet
1.3. Yıllara göre izleme istasyon sayıları	adet
1.4. Havza düzeyinde izleme türüne göre istasyon sayıları	adet
1.5. Havza düzeyinde su kütlesi türüne göre istasyon sayıları	adet

	1.6. Havza düzeyinde hassas alanların dağılımı	adet
Dönemsellik	Verinin toplama sıklığı: Dönemsel (6 yıl) Verinin yayımlama sıklığı: Dönemsel (6 yıl)	
Zamanlılık	Yayımlanan her veri için ortalama üretim süresi İlk sonuçların yayımlandığı tarih ile referans döneminin son tarihi arasındaki fark (gün): Nihai sonuçların yayımlandığı tarih ile referans döneminin son tarihi arasındaki fark (gün): t+11	

Kamuoyunun Bilgiye Erişimi

Yayımlama takviminin önceden duyurulması	<p>İstatistiklerin yayımlama takvimi önceden TÜİK tarafından Ulusal Veri Yayımlama Takviminde duyurulmaktadır.</p> <p>Veri yayımlama takviminin internet adresi: Ulusal veri yayımlama takvimine http://www.resmiistatistik.gov.tr/ ve http://rip.tarimorman.gov.tr/rip/AnaSayfa/veri-yayimlama-takvimi.aspx?sflang=tr adreslerinden ulaşılabilir.</p> <p>Veri dağıtım politikası: Hazırlanan istatistiki veriler Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün https://www.tarimorman.gov.tr/sygm adresinden tüm kullanıcılara duyurulmaktadır.</p>
Eş zamanlı yayımlama	<p>Tüm kullanıcılar ile aynı anda paylaşılıp paylaşılmadığı: Veriler, tüm kullanıcılar ile aynı anda paylaşılmaktadır.</p> <p>Basın veya diğer belirli kullanıcılar ile özel anlaşmalar kapsamında verinin önceden paylaşılıp paylaşılmadığı: Veri, basın veya diğer belirli kullanıcılar ile özel anlaşmalar kapsamında önceden paylaşılmamaktadır.</p>

Bütünlük

Resmi istatistiklerin üretilmesine ilişkin şartlar, koşullar ve gizlilik	<p>İstatistiklerin toplanması, işlenmesi ve dağıtımına ilişkin sorumluluk: Verilerin toplanması DSİ Genel Müdürlüğü ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmektedir. Verilerin işlenmesi ve dağıtımına ilişkin sorumluluk Su Yönetimi Genel Müdürlüğü uhdesindedir.</p> <p>Veri üreten kuruluşlar ile veri paylaşımı ve koordinasyon: Su Kalitesi İstatistiklerinin üretilmesi için kullanılan su kalitesi izleme verilerinin üretimi, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü uhdesinde bulunmaktadır.</p> <p>Bireysel cevaplayıcılara ait verinin gizliliği: Gizlilik uygulanmamaktadır.</p> <p>İstatistik üretiminde çalışanlar, olanaklar, finansman:</p>
---	---

Su kalitesi istatistikleri, idari kayıtlardan üretilmektedir. İstatistiklerin üretilmesinde genel bütçe imkanları kullanılmaktadır,1 istatistikçi ve 1 çevre mühendisi ve 1 biyolog görev almaktadır.

Kullanıcı ihtiyaçlarının izlenmesi:

Kullanıcıların verilerle ilgili bilgi talepleri kayıt altına alınarak taleplere cevap verilmektedir.

Kalite politikası:

Ülkemiz su kaynaklarını hem miktar hem de kalite açısından korumak, geliştirmek, kontrol etmek ve sürdürülebilir şekilde kullanmak için katılımcı ve bütünsel bir yaklaşımla havza bazında suyu yönetmektedir.

Kalitenin izlenmesi:

Yeni dönem çalışılırken bir önceki dönem verileri üzerinde kontrol ve revizyon gerçekleştirilmektedir.

İstatistiklerin yansızlığı:

İstatistikler yansız olarak üretilmektedir.

Veri kaynakları:

İstatistikler Su Yönetimi Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü idari kayıtlarından üretilmektedir.

Yöntem:

Su kalitesi istatistikleri idari kayıtlardan üretilmektedir. Bu kapsamda, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye'deki 25 su havzasının tamamı için, havza karakteristiklerine özgü biçimde ayrı ayrı oluşturulan Havza İzleme Programları oluşturulmaktadır. Oluşturulan havza izleme programları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilerek bu izleme programları esas alınarak planlama yapılmaktadır. Yapılan planlama doğrultusunda ilgili her havza için, sorumluluk alanına giren Bölge Müdürlüğü izleme faaliyetlerini DSİ Teknik Araştırma ve Kalite Kontrol Dairesi ile birlikte yürütmektedir. Her yıl üretilen izleme verileri, bir sonraki yıl içerisinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından derlenerek Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'ne gönderilmektedir. İzleme verileri Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından değerlendirilerek su kalitesi istatistikleri oluşturulmaktadır.

Dağıtım şekilleri:

1-İstatistiksel Tablo (rip.tarimorman.gov.tr/rip/ ve <https://www.tarimorman.gov.tr/sygm>)

2-Grafik (rip.tarimorman.gov.tr/rip/ ve <https://www.tarimorman.gov.tr/sygm>)

İstatistiklerin hatalı yorumlanması ve yanlış kullanımına ilişkin görüş belirtme/tekzip:

Veriler yayımlandıktan sonra yayım organlarında ve bilimsel makalelerde hatalı kullanımına ilişkin düzenli bir takip yapılmamaktadır. Ancak, yayım organlarında ve bilimsel makalelerde istatistik verilerin hatalı kullanımının tespit edilmesi halinde düzeltilmesine ilişkin işlemler yapılmaktadır.

İstatistiksel veri toplama, işleme ve dağıtımdaki şartlar ve koşulların açıklanması:

Veri paylaşımı, Bakanlığımız politika ve esasları dâhilinde yapılmaktadır.

Mevsimsel düzeltme:

Mevsimsel düzeltme yapılmamaktadır.

İstatistiğin toplanması, işlenmesi ve dağıtılması süreçlerinde bağlayıcı olan mevzuat:

- 1) 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- 2) 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu
- 3) Resmi İstatistik Programı
- 4) Strateji Birimlerinin Çalışma, Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Bakanlar Kurulu'nun 2016/9621 Kararı 6.1. Su ve Toprak Yönetimi İstatistikleri başlığı altında Tarım ve Orman Bakanlığı (Su Yönetimi Genel Müdürlüğü)'na verilen yayımlama yetkisi dahilinde Su Kalitesi İstatistik verileri üretilmektedir.

Yayımlanmadan önce veriye devletin içeriden erişimi

Yayımlanmadan önce veriye erişim söz konusu değildir.

İstatistiklerin yorumlanarak yayımlanması	İstatistiklere dair yorum yapılmamaktadır.
Yenileme ve yöntemdeki büyük değişikliklerin önceden bildirim	<p>Revizyon takvimi: Revizyon politikamız http://rip.tarimorman.gov.tr/rip/AnaSayfa.aspx?sflang=tr web adresinde yayınlanmaktadır.</p> <p>Su kalitesi istatistiki verilerinde ve metaverilerde revizyon yapılması durumunda, yapılan revizyon https://www.tarimorman.gov.tr/sygm internet adresinden kamuoyuna duyurulmaktadır.</p> <p>Yayımlanmış verilerde revizyon yapılmamıştır.</p> <p>İlk verinin ve revize edilmiş verinin tanımlanması: Yayımlanmış verilerde revizyon yapılmamıştır.Su kalitesine ilişkin istatistiki verilerinde ve metaverilerde revizyon yapılması durumunda, yapılan revizyon istatistiki duyurular kısmında kamuoyuna duyurulmaktadır.</p> <p>Metodoloji, veri kaynağı ve istatistiksel tekniklere ilişkin büyük değişikliklerin önceden duyurulup duyurulmadığı: Metodoloji, veri kaynağı ve istatistiksel tekniklere ilişkin büyük değişiklikler https://www.tarimorman.gov.tr/sygm internet adresinden önceden kamuoyuna duyurulmaktadır.</p>

Kalite

İstatistiklerin hazırlanmasında kullanılan yöntem ve kaynaklara ait dokümantasyonun yayımlanması	İstatistiklerin hazırlanmasında kullanılan yöntem ve veri kaynaklarına ilişkin metaverileri http://rip.tarimorman.gov.tr/rip/AnaSayfa.aspx?sflang=tr ve https://www.tarimorman.gov.tr/sygm adresinde yer almaktadır, bunun dışında dokümantasyon yayımlanmamaktadır.
Bileşen detayının, ilgili veri ile uyumlaştırmanın, kabul edilebilirliğinin güvencesini sağlayan ve istatistiksel çapraz sorguları destekleyen istatistiksel çerçevenin yayımlanması	<p>Verinin içsel tutarlılığı: Verilerin içsel tutarlılığı mevcuttur.</p> <p>Verinin zamansal tutarlılığı: Verilerin zamansal tutarlılığı mevcuttur.</p> <p>Verinin sektörler arası ve alanlar arası tutarlılığı: Diğer sektörlerle herhangi bir tutarsızlığı yoktur.</p>

Notlar

Metaverinin son gönderilme tarihi	-
Metaverinin son onaylanma tarihi	-
Metaverinin son güncellenme tarihi	13/11/2020